

SZERKESZTŐK: HOCHBAUER GYULA
ÉS DR. KOVÁCS LEHEL ISTVÁN

ALAPÍTOTTA ÉS SZERKESZTETTE (1906–1911):
DR. FEKETE ENDRE ÉS KISS BÉLA

• DR. BENCZE MIHÁLY

BALÁZS JÁNOS ÚJSÁGÍRÓ, ÍRÓ, SZERKESZTŐ MÉLTATÁSA

Balázs János 1953 február 16-án született Fogarason, kinek apja szintén Balázs János (Fogarás, 1920 október 29.) világlátásban kereskedő volt. Apai nagyjapja ugyancsak Balázs János, már az Udvarhely széki Szentdemeteren született (ma: Dumitreńi, Maros megye). Ő négyesztendőskorában került Fogarasra, amikor ácsmester édesapja ide költözött családjával a jobb megélhetés reményében. Nagyjapja szakképzetlen munkásként kereste a mindennapit, két fiút nevelt fel, és házat épített a Kalapos utcában. A felesége, azaz az apai nagymama, Lukács Ágnes, Olthévízen látta meg a napvilágot, és fiatal lányként került szolgálni Fogarasra, a Borsai családhoz, ahol vegyeskereskedésben inaskodva ismerkedett meg a szakmával. Balázs János édesanyja Józsa Erzsébet 1921 március 4-én született. Varrónő volt, Fogarason élt mindvégig. Anyai nagyjapja Józsa Pál, az Udvarhelyszéki Vágásról került csendőrként Dél-Erdélybe. Ő fogarasi tartózkodása alatt megismerkedett Bálint István cipésmester lányával, a későbbi anyai nagymamával, Marikával. Dédnagyjapja még vásárokra járt a műhelyében készült lábbeliket értékesíteni, de az ő fia már nem tudott megélni a szakmából, gumigyári munkás lett Brassóban, a nagybátyja bútorasztalosból egy öntöde modelasztalosaként ment nyugdíjba, másik nagybátyja borbélyból benzinkutas lett. Fogaras központját egy közepkori vár uralja, abban az időben politikai foglyokat őriztek az ódon falak között. Balázs János első könyve *Fogarás vára, 1998* a fogarasiaknak íródott: Összeszedett minden morzsát a vár történetéről, amihez csak hozzájuthatott. Babits Mihályról pedig már meglelt újságíróként derítette ki, hogy szállása a Lenkert utcában volt. Interjút készített a házínénivel, aki jól emlékezett Babits tanár úrra.

Fogarás többnemzetiségű volt: románok, szászok, magyarok, zsidók, cigányok lakták. Az 1-es számú általános iskola magyar tagozata a volt reformá-

tus iskola épületeiben és vele átellenben (alighanem a Lorántffy Zsuzsanna fejedelemasszony által alapított román iskola helyén) létesült épületben működött. Ez volt az egyetlen iskola a városban, ahol magyarul lehetett tanulni. Elég volt: Fogaras magyar lakossága a 20. században két hullámban is megfogyatkozott. Először 1918-19-ben, amikor a hivatalnok-réteg Magyarországra költözött, másodszer 1940-ben, a második bécsi döntést követően, amikor Észak-Erdélybe vándorolt aki tehetette. Aki maradt, hamar megtanulta, hogy a maradásnak (megmaradásnak) ára van: a hallgatás. A 60-as években, amíg az általános iskolát végezte, frissen végzett fiatal tanárok kerültek az iskolába. Tele lendülettel, tenni akarással, alighanem meg akarták mutatni maguknak is, egymásnak is, hogy mire képesek. A 70-es évekre ez a tanári kar apránként szétszéledt. Aztán megszűnt az anyanyelvű elemi oktatás is.

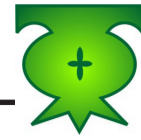
Balázs János Székelyudvarhelyen végezte a tanítóképzőt, ez akkoriban 5 éves szaklíceumot jelentett. Szokták emlegetni, hogy Udvarhely a középkor óta iskolaváros. Az oktatást komolyan vették, és bátorították az önképzőköri tevékenységeket is. Amúgy fegyelem volt. A városba például naponta egy-másfél órára mehettek ki, színházba, koncertre pedig kizárólag iskolai egyenruhában, kettős sorokba állva mehettek, a nevelők kíséretében.

Brassó megyében magyar tagozaton, 1973-ban nem volt üresedésben tanítói állás. Román tagozatra helyezték, egy Fogaras környéki, szász és román lakosságú faluba. Osztatlan iskola volt, egy tanteremben négy osztálynyi nebulóval. Ebben az időszakban már írogatott Balázs János, Írásai egy részét elküldte a Brassói Lapok szerkesztőségébe, szerencséje volt, 1978-ban felvették és a levelezési rovatot bízták rá. Hetilap lévén, szombat reggel jelent meg, gyűlésen kielemezték a lapszámot, utána mindenki egy papírra felírta, a következő héten hova megy, mit ír meg. A főszerkesztő, Albert Sándor ezt



jóváhagyta, vagy nem: kiegészítette vagy megváltoztatta a kollégák javaslatát. Rendületlen önbizalommal járta a megye falvait, üzemeit, riportokat készített. Sokat járt a Megyei Könyvtárba. Abban az időben minden könyvtár anyagát két külön raktárban tárolták és külön kartotékokon tartottak nyilván: az 1944 előtti és az az utáni kiadványokat. Újságíróként hozzáférhetett a „burzsuj éra” kiadványaihoz is. Ez Brassóban meglehetősen gazdag volt, és főleg a román Astra kulturális egyesület, valamint az egykori Főreál gimnázium tanári könyvtárának anyagát tartalmazta. Könyveket, folyóiratokat. A Főreál alapító-igazgatója, Rombauer Emil módos ember volt, szülei gyártulajdonosok voltak a Felvidéken, s az igazgató úr adott arra, hogy saját pénzén is beszerezzen minden szükséges kiadványt az iskola könyvtára

számára. Ez egy valóságos szellemi kincsesbánya lett a Monarchia idejéből. Amikor csak lehetett, órákon át jegyzetelte, illetve másolta (másológép akkor még nem létezett, az analóg fényképezés pedig sokba került volna). Erdélyi riportjai, brassói helytörténeti írásai, könyvei később, évek múltán, jórészt e jegyzetek felhasználásával készültek. Balázs János felesége, Bekő Irén, Oklándon született 1953. február 5-én. A középiskolában, a székelyudvarhelyi tanítóképzőben, osztálytársak voltak. 1978-ban házasodtak össze. Ő mindvégig óvónő volt, a Brassó melletti Vidombákon. Ott is laktak nyugdíjazásunkig, egy tömbházlakásban. Idők jártával kitatarozták a nagymama oklándi házat, most már nyugdíjasként ott élnek. A fiúk 1985. január 24-én született Brassóban, kereskedő lett. (Folytatása a 2. oldalon.)



• DR. BENCZE MIHÁLY

BALÁZS JÁNOS ÚJSÁGÍRÓ, ÍRÓ, SZERKESZTŐ MÉLTATÁSA

(Folytatás az 1. oldalról.)

És több nyelven (magyarul, németül, románul, angolul) kommunikálva boldogul Közép-Kelet Európában. Egyébként a családjával együtt Ausztriában él. Balázs János húga, Fogarason maradt és ott él a családjával.

A Brassói Lapok szerkesztőség ajánlására felvették a bukaresti Stefan Gheorghiu Akadémia újságíró karára, levelező tagozatra. Évfolyamtársa volt Mircea Dinescu költő, akinek akkoriban a bukaresti Nemzeti Színház játszotta egy darabját, a Lucafarul irodalmi lap szerkesztője is volt, de kellett a papír, hogy tud újságírni is. Ilyen világ volt. Egy másik kollégája, a néhai Fazakas Sándor a marosvásárhelyi rádiótól már ötvenes éveiben járt, amikor beírták, különben kirúgás várt volna rá. Elvégezte kínkeservesen az öt évet, utána mégis kirúgták, mert megszűnt a vásárhelyi rádió.

A Brassói Lapok megtépázva vészelte át az 1989-es rendszerváltást. Korábban pártlapként a fizetés legalább biztosítva volt, most saját lábra kellett állnia, és a „mélyvízben” ez elég nehéz volt. Hiába jelent meg a lap heti 12-14 ezer példányban, ha a nyomdaköltséget leszámították, nem sok maradt a kollégák fizetésére. Madaras Lázár főszerkesztő beállt parlamenti képviselőnek, Krajnik-Nagy Károly Kolozsvárra költözött, Farkas Attila inkább a tanári pályát választotta, Bartha Albert, Szenyei Sándor nyugdíjas lett. Közben új kollégák is érkeztek, közülük Ambros Attila főszerkesztő és Petki Judit. Balázs János '93-ban versenyvizsgával a Román Televízió Magyar Adásához került. De továbbra is rendszeresen dolgozott a Brassói Lapok számára is. Gyakorlatilag két munkahelyen tevékenykedett, 2010-ig.

A Magyar Adásnál kezdetben, néhány évig Bodor Tamás hírszerkesztő segítette volt, eljárógatott kopjafaavatásokra, szoborleleplezésekre, RMDSZ-tanácskozásokra. Aztán apránként jöttek a nagyobb lélegzetű riportok, már nemcsak a Brassó megyében látottakról tudósíthatott, hanem bejárhatta egész Erdélyt. Inkább a dél-erdélyi megyéket járta, sok, a nagyközönség számára korábban kevésbé ismert helyszíne-

ket: egy volt világháborús fogollyal elment a földvári fogolytábor helyére, a Hunyad megyei Marosilyén megmutatták Bethlen Gábor szülőházát (akkor még kórházi raktár volt), Vízaknán az 1849-es csata és Petőfi emlékérről kérdezgette a helybélieket, az Erdélyi Vaskapunál megkereste Hunyadi buzogányának (ez egy emlékmű volt) a helyét, ezt Funárek látogatásakor döntötték le, Nagyszebenben portréfilmet készített Orth István grafikusról stb. A tévériportokkal párhuzamosan minden esetben megírta a látottakat a Brassói Lapok számára is. Boros Zoltán főszerkesztője feladatul szabta, hogy havonta készítsen egy-egy riportot a moldvai csángók mindennapjairól. A lakiteleki seregszemlére egy ilyen riporttal, a *Csángó lakodalommal* nevezett be (Katyi Antal operatőrrel készítette). Következtek: *A ferencesek Erdélyben* (három részes ismeretterjesztő filmsorozat, 1999), *Egy az Isten* (három részes ismeretterjesztő filmsorozat az erdélyi unitáriusokról, 2004, SIMFEST-díj 2005, Miholcsa Gyula kollégával). Egy az Isten (három részes ismeretterjesztő filmsorozat az erdélyi unitáriusokról, 2004, SIMFEST-díj 2005). De bemutatták az erdélyi püspökség ezeréves történetét is, egy öt részes dokumentumriportban (Sánta Ádám kollégával). Volt Erdély különböző tájegységeit bemutató sorozat is (*Itthon* cím alatt futott, illetve valamivel később az Olt völgyét, a Kis-Küküllő völgyét vagy az Aranyos völgyét bemutató 6-8 részes kisfilmek). Oltország (hét részes riportsorozat, 2005), Az erdélyi püspökség tíz évszázada (öt részes ismeretterjesztő filmsorozat, 2006). *Az Erdélyi ipartörténet* filmsorozat: *Aurum problematicum* (a Tellúr felfedezésének története, 2005, SIMFEST-díj 2006), *Az erdélyi üveg* (2006), *A vasgyártás Erdélyben*, *Régi malmok Erdélyben* (2007), *Az erdélyi földgáz* (2009), *Barangolás a Kökény-folyó mentén* (hét részes riportsorozata Kis-Küküllő mentéről, 2007), *Az aranyos Aranyos* (hét részes riportsorozat, 2008), *A költő és a tábormok* (Petőfi Erdélyben, ismeretterjesztő filmsorozat, 2009), *Az Erdély régi templomait bemutató tévériport-sorozat*, (ennek egyik része, az óradnai romtemplomot bemutató rész kapta az épített örökségért kiosztott média-díjat). Ez, az Erdély régi templomait felleltározó sorozat volt egyébként a leghosszabb: az évek során, nyugdíjazásáig 74 templomot sikerült felkeresni, bemutatni.

• KOVÁCS LEHEL ISTVÁN

SULIÚJSÁG ÉS KARÁCSONYI VÁSÁR A ZAJZONIBAN

A Négyfalusi Zajzoni Rab István Középiskolába is beköszöntött a várva várt téli ünnepek. Az advent várakozással teli hangulatában szervezték meg a szülők kézműves műhelyét december 4-én, ahol szebbnél szebb díszeket, fülbevalókat, portékákat szabtak, varrtak, festettek stb. a szülők. A hangulat fergeteges volt, mindenki örült a kapcsolódásnak. Igazi iskolai közösség működik ezeken az alkalmakkor, amikor szülők és tanárok együtt izlelik az advent és karácsony gyönyöreit.

A diákság körében is mindennaposak voltak a délutáni pizzázások, mozizások, sütés-főzések, összejövetelek, hisz nemcsak titkos mikulásokként hordták szét az ajándékokat, hanem bizony szívvel-lélekkel készülődtek az iskola karácsonyi vásárára vagy éppen az osztályokat díszítették fel nagy lelkesedéssel.

Meg is telt hangulatos asztalokkal az iskolaudvar december 12-én. Minden osztály finomabbnál finomabb süttikkel, szebbnél szebb díszekkel rendezte be az asztalát, volt, aki forralt bort készített, flekkent süttött, palacsintát és hot dogot árult, volt, aki kürtőskalácsot süttött, mindenki megtalálta a maga szerepét, feladatát a sokadalomban. Fellépett a Négyfalusi Trió a Nefejeics lányokkal, a furulyások, az iskola kórusa, jeleneteket adtak elő, szólt a sulirádió. És igen, a hangulat itt is fergeteges volt.

Külön asztala volt a Diáktanácsnak, vagyis a DT-nek és a Barcasági Csángó Alapítványnak is, amelyek itt mutatta be először a Barcaság 2026-os naptárát.

Na, de a DT-sek sem maradtak le, hisz nem gondoltak sem többet, sem kevesebbet, mint azt, hogy új Suliújsággal

Megjelent könyvei: *A hajdani Brassó* (2004), *A Kő kövön* (2004) Brassó megye műemlékeit veszi számba, a *Kő kövön Brassóban* (2005) a város régi épületeit mutatja be, a *Csabákra várva* (2009) riportsorozat, *A Brassó-történelmi városkalauz* (2013) már inkább az idelátogató idegenek számára íródott.

Munkáját a Magyar Újságírók Romániai Egyesülete nívódíjra érdemesítette 1998-ban az írott sajtó kategóriában, 2002-ben pedig tévés tevékenységét. Majd elnyerte a Kistérségi Televíziók IV. Szemléjének fődíját (Lakitelek, 2003), a Helyi Televíziók IV. Fesztiváljának SIM-FEST díját (Marosvásárhely, 2006), valamint Média-díjat az épített örökségért (2009).

Babits Mihály a három évig Fogara-



lepek meg az iskola tanulóit, oktatóit, de a szülőket és a vásáros társaságot is.

Már hónapokkal ezelőtt folyt a szervezkedés, megalakult a szerkesztőség: a főszerkesztő Tamás Krisztina, a szerkesztőtársak: Blaga Anita, Székely Anna, Kovács Árpád Apold, Dumitrache Júlia, és szórakoztató, kulturális folyóiratként definiálva önmagukat meg is ígérték, hogy ezután havonta meg fognak jelenni. Hajas Ildikó és Bogyó Szidónia tanárok azonnal melléjük is álltak segíteni nekik.

Viccrovat, rejtélyvilág, izgalmas novella, beszámolók, irodalmi sarok, receptek, mind mind helyet kaptak a lapban. Sok sikert és kitartást az újtollú újságíróinknak!

December 18-án az oktatók és iskolai személyzet közös karácsonyi ebédje zárta a Piroska Panzióban az úgynevezett oktatási modult, s mindenki elkezdte a jól megérdemelt vakációt, a családjával való készülődést az ünnepekre.

son tanító-költő ezt írta: „Bizonyos, hogy Fogaras elsüllyedt számomra, átgurult valami járhatatlan szakadékon, közelebb csúszott a Fekete tengerhez, belemerült az árba s erős a gyanúm, hogy az a Fogaras, melyet én ismertem, már nem is létezik”. Erről az elsüllyedt Fogarásról származott Balázs János, aki bebizonyította íróriporter munkáival, hogy még mindig van remény, hisz „Minden embernek a lelkében dal van, és a saját lelkét hallja minden dalban. És akinek szép a lelkében az ének, az hallja a mások énekét is szépen”.

Tisztelt Balázs János! Hatalmas életműved elismeréseként fogadd szeretettel a Zajzoni Rab István díjat. Isten éltesse!





● DR. BENCZE MIHÁLY

KÖPE LÁSZLÓ: CSÁNGÓ LÉLEK

A napokban, azaz 2025. december 16-án jelent meg Köpe László hosszúfalusi költő első verseskötete *Csángó lélek* címmel. Ezt szeretném bemutatni olvasóinknak.

Törökországban töltött tizenkét év kényszerítavollét után, 1859 őszén az Orbán család végre hajóra szállt Erdély, illetve Lengyelfalva felé. *Konstancán part-ra szálltunk, majd Predeálra érve, a régi Erdély határához, a haza szent földjére borulva áhítatosan csókoltam meg* – írja visszaemlékezésében Orbán Balázs. Igen ez a szent föld a Barcaság, vagy Borzaföld, egy földrajzi-kulturális terület Erdély délkeleti részén, nevezhetjük úgy is, hogy Erdély keleti kapuja. A Barcasági-medencét az Olt kanyarulata és a dél-erdélyi havasok, illetve a Kárpátok hegyei fogják közre. Nevét a Barca folyóról kapta, az országalapítás idején királyi birtok volt. Barcaság ősi népe a csángómagyarság évezreden át védte szülőföldjét. Hétfaluban tömörülve, nevezetesen: Bácsfalva, Türkös, Csernátfalva, Hosszúfalva (Alszeg és Felszeg), Tatrang, Zajzon, Pürkeresz átvezettek népvándorlást, tatárjárást, török támadást, brassói szász elnyomást, román világot, de erős élni akarásuk és hitük megtartotta őket a mai napig.

Ebbe a csodálatos világba született vidékünk híres költője Zajzoni Ráb István (Zajzon, 1832. február 2. – Brassó, 1862. május 15.), aki írásaiban és verseiben elsőként tárta a nagyvilág elé az itteni csángómagyarok hagyományait, a borica szakrális táncot, a Leánymező történetét és egyéb népszokásokat. Tatrangi Pál András (Tatrang, 1886. szeptember 25. – Brassó, 1971. december 21.) költő, novellista is számtalan hagyományt örökölt meg. Tóthpál Dániel (Türkös, 1907. december 11. – Budapest, 1936. június 10.) már a Bukarestben a „nyolcadik csángó faluban” élő barcasági csángómagyarok sorsáról is írt. Ezt a láncolatot folytattuk Jómagam és Tomos Hajnal költőnővel, és ide illeszkedik Köpe László is, a *Barcasági csángó lélek* kötetével.

Nem tudni, mi történt születésed előtt: annyi, mint örökké gyermeknek lenni, mint mindig idegennek maradni – mondotta gyulafehérvári székfoglaló beszédében Apáczai Csere János, arra utalva, hogy a történelmi tudat, a társadalmietnikai tradíció erkölcsi magatartást formáló társadalomlélektani tényező; a szülőföld múltjának ismerete híján elvesz az ott-honosság érzése, meglazul a közösségi szellem. André Leroi-Gourhannak, a Sorbonne ősrégészeti professzora szerint: *Az egyén születésekor a népére jellemző tradíciók rendszerével találja magát szem-*

ben, és gyermekkorától kezdve különféle módokon dialógus kezdődik közte és a társadalom között. Az emberi faj számára a hagyomány éppen annyira elengedhetetlen, mint a rovatársadalmak számára a genetikus kondicionálás: az etnikai fennmaradás a beidegzettségeken múlik, a kialakuló dialógus kiváltja a beidegzettség és a haladás közti egyensúlyt, a beidegzettség jelképezvén a csoport fennmaradásához szükséges tőkét, a haladás pedig a javított fennmaradást szolgáló egyéni újításokat.

Brassó közelsége Hétfalut is gyors polgárosodásra kényszerítette, így a régi hagyományainkat és tájszólásainkat a távolabb eső falvak őrizték meg, jelen esetünkben Hosszúfalva-Felszeg. Itt született Köpe László 1959. december 24-én. Édesapja Köpe István (Felszeg, 1924. szeptember 16. – Felszeg, 2017. július 15.) ismerte a régi hagyományokat, több hangszerezen játszott, így megörököltette a régi csángó dalokat, és tovább adta gyerekeinek, Lászlónak is. Édesanyja Kedves Ilona (Gyergyó, 1935. szeptember 21. – Felszeg, 2022. szeptember 1.) hasonlóan rengeteg régi csángó éneket ismert, még verseléssel is próbálkozott. Tudta az ősi csángók igaz történelmét, ráadásul füvesasszony is volt, a szellemvilág nyelvét is ismerte. László testvérei: Köpe János (Felszeg, 1952. december 13.) és Köpe András (Felszeg, 1955. december 24.), valamint Felszegben az Új utca gyerekei egy játékos világot biztosítottak számára. Az óvodát Felszegben (1963-1965), majd a Precizia negyedben működő 4-es számú általános iskolát (1966-1974), a brassói Vörös Zászló Líceum géplakatos szakját pedig 1974-1978 között végezte el. Sorkatona volt Zsilvásárhelyen (Târgu Jiu, 1978-1980). Géplakatos csoportvezetőként dolgozott az Electroprecizia üzemben, majd csontkovács technikusként tevékenykedett. 1983-ban feleségül vette Molnár Katalint, házasságukból Köpe Izabella lányuk született, aki Olaszországban él Hondru Eduárd unokájával. 2000-ben újra nősült, felesége Constantinescu Camelia Gina és közös gyerekük Köpe Karla.

Köpe László folyamatosan képezi magát, mint „egyszemélyes önképző perpetuum mobile”. Így vall egyik versében:

*Nem ácsorgok ott, ahol más pihen,
Én az igazságot várom,
S hiába sietek, ha mindig utolsó leszek,
Keresem a jót a régmúlt időkben,
Egy könnyecsepp a szememtől menekül,
S hosszason csak érte sírok,
A volt csángók földjén, egyedül.*

Szüleitől örökölte a történelem tudását



és szeretetét, a hagyományaink megélését, az éneklést, a régi dalokat, amiket még a tatrangi rokonaival is szoktak énekelni, téli hétféteken. Verseiben meghagyta a régi tájszólások egy részét, amit még fiatalkorában a faluban beszéltek. Ezért ezeket nem kell helyesírási hibának tekinteni. Megpróbálta menteni a csángó beszédet, kifejezéseket.

*Élneklek egy hasztalan dallamot,
Könnyű, de éles hangokkal éneklek,
S hullnak mellettem a száraz levelek,
Magamról panaszkodom,
A sötét magányban könnyezni kezdek.*

Mint minden férfi, ő is végig járta a szerelem fokozatait, csalódásból, örömdéből is volt része, de mindig megtalálta a helyes utat. Íme egyik versében, hogyan elmélkedik erről:

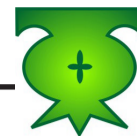
*A büszkeségem sivár, kietlen,
A szerelmed üldöz, a szívem nehéz,
Mindig kínoz egy új szenvedés,
A rózsákat elfújta a szél,
Fárad az ki önmagáért él,
Az emberek közt gyűlölt idegen,
Mégis a szeretetben, szeretetet terem.*

Barcaság hegyeinek nemcsak ismerője, hanem olyan „kis táltosa” is. Ismeri a Bucsecs rejtélyeit, társalgott az ottani Vénasszonyok szikláival, farkasszemet nézett a Sfinxszel, a Királykő sziklabirodalmában havasigyopárt simogatott, a Nagykőhavas menedékháza építésében is segített, a Csukás sziklametaforái alatt holdfényes éjszakán még verset is írt.

*Egy vén fa alatt pihenek,
Most nem érzem, hogy süt rám a nap,
Hiába hallgatom a mesédet,
Az életem egy más formában halad.*

*Elfogadott az új hazám,
A fényes csillagos világ,
A Nap, a Hold, a szelíd tisztaság,
Engem mindig a hajnalcsillag vár.*

Számtalan tudományt ismert meg, a csontkovácsolástól a metafizikáig kipróbálta az önismeret fokozatait is. Az emberi lélek bugyrait tanulmányozta, segíteni próbált ezáltal a hozzá forduló problémáinak megoldására. A történelmi igazságszolgáltatást ő is Istentől várja. (Folytatása a 4. oldalon.)



● HLA VATHY ZSUZSÁ NNA

GAZDAGODÓ HAGYOMÁNYOK, ERŐSÖDŐ KÖZÖSSÉGEK

**A Barcasági Csángó Alapítvány
2025-ös éve**

Mozgalmas, tartalmas és partnerségekben gazdag esztendőzt zárt a Barcasági Csángó Alapítvány 2025-ben. Az év során a már jól bevált, hagyományossá vált programok mellett számos új kezdeményezés indult el, amelyek tovább erősítették a barcasági csángó közösség kulturális életét, összetartását és láthatóságát.

A korábbi évekhez hasonlóan 2025-ben is kiemelt szerepet kaptak azok az események, amelyek nagy tömegeket mozgattak meg, és amelyek mára az alapítvány védjegyévé váltak. Ilyen volt a Barcasági Síkupa, amely Brassópojánán várta a családokat egy aktív, közösségépítő napra. Ugyancsak nagy népszerűségnek örvendett a Tojásírás éjszakája, amely minden korosztály számára kínált élményt, akárcsak a Gyereknapi, amely szintén összehozta a kicsiket és nagyokat egyaránt.

A nyári időszakban két héten át zajlottak a napközis gyerektáborok, amelyek környezetbarát szemléletükkel és hagyományőrző jellegükkel nemcsak szórakozást, hanem értékes tudást is nyújtottak a résztvevőknek. Az oktatási intézményekkel való szoros kapcsolat jegyében idén is kiosztottuk az Osztalyszellem-díjat a Zajzoni Rab István Középiskola diákjainak: két osztály vehetett részt egy kétnapos csapatépítő hétvégén, amely maradandó közösségi élményt nyújtott számukra.

A hagyományos programok mellett 2025-ben új kezdeményezések szárnyra kaptak, elsősorban új szakmai partnerségeknek köszönhetően. Az Erdélyi Hagyományok Házával kialakított együttműködés révén havi rendszerességgel valósult meg a Mesefonás a Guzsalysban, minden hónap utolsó szerdáján, Benkő Éva vezetésével. Ugyancsak havi programként, minden hónap utolsó péntekén a rendhagyó énekórákon Erősné Sándor Judit tanítja a helyi népdalokat, majd az esemény rendszeresen táncszínházzal folytatódik a Négyfalusi Trió közreműködésével.

Ezek az énekórák különlegessége volt, hogy felváltva a barcasági evangélikus egyházközségek gyülekezeti termeiben kaptak helyet, ezzel is bekapcsolva az adott közösség tagjait a barcasági népdalok visszatartásába és a táncszínházmozgalomba. Szeptembertől egy új sorozat, a Jeles napok is

elindult: eddig Szent Mihály és Szent Márton napja, valamint az adventi ünnepkör jelent meg helyi hagyományok, hiedelmek tükrében és tematikus foglalkozásokkal. A sorozat 2026-ben is folytatódik további öt alkalommal, ahogyan a mesefonás, a rendhagyó énekórák és a táncszínház is a kínálat része marad.

Kiemelkedő jelentőségű volt a Nemzeti Művelődési Intézettel kialakított kapcsolat, amely nemcsak szakmai fejlődést, hanem szélesebb kapcsolati hálót is eredményezett. Az alapítvány munkatársai betekintést nyerhettek a magyarországi népfőiskolai hálózat működésébe, többek között a lakiteleki, kondorosi, vasvári és kiscsösi népfőiskolák meglátogatásával. Emellett bekapcsolódtak a kulturális közönség- és közösségépítő szakemberképzésbe is, új ismereteket szerezve és értékes szakmai kapcsolatokat építve. Ennek a partnerségnek köszönhetően Brassó megye Kovászna megyével együtt bekerült egy kísérleti programba, amely során megvalósult az említett 60 órás kulturális közönség- és közösségépítő szakemberképzés. Ugyancsak ide sorolható a Szakkör-program elindítása, amely négy foglalkozás keretében – bútorfestés, tojásdíszítés, makramé, natúrkozmetikum-készítés témákban – Négyfaluban, Brassóban, Fogarason és Halmágyon zajlik.

Újabb együttműködés indult a Vasvári Népfőiskolával, és ennek eredményeként a Kéknefelejcs Néptáncgyűttes egy ötnapos kizsalláson vehetett részt Vasváron és környékén, gazdag szakmai és közösségi élményekkel térve haza.

Az év során számos egyszeri esemény is megvalósult: magyarországi kutatók bemutatták a boricát feldolgozó tanulmánykötetet Tatrangon, az alapítványnál megülték a civilek nemzetközi napját, valamint közösségi gárázsvásárt is szerveztek.

Külön kiemelhetjük a György Papp Margit születésének 100. évfordulójához kapcsolódó eseménysorozatot. A művész családjával, a varrókörrel és a Redut Kulturális Központtal együttműködve az alapítvány 2025-öt György Papp Margit évnek nyilvánította. Ennek keretében egyhónapos kiállítás nyílt a Redut Kulturális Központban, megnyitotta kapuit az emlékház, ünnepi program zajlott a Bácsfalusi Evangélikus Lutheránus Egyházközségben, a

● DR. BENCZE MIHÁLY

KÖPE LÁSZLÓ: CSÁNGÓ LÉLEK

*(Folytatás a 3. oldalról.)
Mikor történik meg a csodás ébredés?
Hová vezet minket ez a ronda élet?
A piszkos, szakadt bakancssal lépni
se lehet,
Mert nehéz már mindenkinek,
A változás mindig fájdalomhoz vezet.*

*Borzasztó sokat kellene még várni,
Hogy ezek a dolgok jóra forduljanak,
Csak akkor élhetünk békében,
Ha magunkról lerázunk minden rossz-
ságot,
És a magyar vér együtt lehet!*

Átélve az utolsó 35 viharos év tombolását, a globalizáció útvesztőit, a gyökértelemné váló nemzedékeket, félti a barcasági csángóság jövőjét.

Ha romba dőlnek az írásaim,

Szent Mihály Napok során bemutatták az alkotó modern arcát, valamint megjelent egy új Barcasági Füzet is.

Az alapítvány aktívan képviselte a brassói civil társadalmat az EMKE éves közgyűlésén Kolozsváron, februárban Budapesten, a Csángó bálon a barcasági csángó hagyományokat mutatták be, ahol a Kéknefelejcs lányok csángó népdalokat énekeltek. Októberben Lakitelken, a szórványkollégiumok szakmai napján számoltak be arról, miként alakult át a szórványkollégium közösségi házzá, amely minden korosztály számára nyitott, akár Brassóból vagy más településekről érkezőknek is.

Az alapítvány igyekezett minden felkérésnek eleget tenni: aktívan közreműködött a brassói Tavasz sokadalom és a pürkereci Hagyományok ünnepe szervezésében, szakmai tudásával és munkájával hozzájárulva a rendezvények színvonalához.

Nem feledkezhetünk meg azokról az eseményekről sem, amelyekhez az alapítvány helyszínt és logisztikai támogatást biztosított. Partnerségben a Hétfalusi Magyar Ifjúsági Klubbal, ott-hont adott a Hétfalusi Ifjúsági Napoknak, a Szent Mihály Napoknak és az évet záró Karácsonyi hétnek. Emellett számos óvodai csoport és iskolai osztály számára biztosították a lehetőséget közösségi napok megszervezésére: a felszerelt konyha, a termék és a tágas udvar biztonságos és kényelmes környezetet nyújtott pedagógusoknak, szülőknek és gyerekeknek egyaránt.

A felsorolt tevékenységek csupán a

*Ne csüggedj el, néked nem szabad,
Mert nem volt soha, hogy a csángó nép
Az apró dolgoktól megfakad.
Lesöpörték a történelmet rólunk,
A földeket, a hegyeket, életünket,
Ránk ordibáltak csikorgó fogakkal,
Hogy mi miért itt születünk, s itt halunk
meg,
Miért imádjuk a Napot, a kerek Holdat,
csillagjainkat,
És miért nem hagyjuk abba a tudomá-
nyokat.*

*De bízzál csak, mert van Istenünk,
Erős vár és sziklás gránit,
Vésd szívedbe, a lelkedbe,
Légy hű, légy csángó, mindhalálig!*

Mindezek után hagyom, hogy a kedves olvasót is elragadják Köpe László versei, a szerzőtől várjuk a következő verseskötetét.

munka látható részét jelentik. Az alapítvány továbbra is kiemelten támogatja a Zajzoni Rab István Középiskolát – anyagi és humán erőforrás tekintetében egyaránt –, valamint minden olyan magyar iskolát, amely segítséggel fordul hozzájuk. Az ehhez szükséges forrásokat pályázatokból, támogatásokból és a szálláshely működtetéséből teremti elő.

Működése nem valósulhatna meg a támogatóik nélkül. A Barcasági Csángó Alapítvány hálás főtámogatójának, a Bethlen Gábor Alapnak, valamint a PISZA Kft.-nek, amely évek óta vállalja a zöldövezetek karbantartását, továbbá a Bibas Groupnak és a Global Source-nak. A programoknak, eseményeknek és a Zajzoni Rab István Középiskolának további számos támogatója van, felsorolva őket minden eseményen. Állandó partnereik közé tartozik a Hétfalusi Magyar Ifjúsági Klub, a Hétfalusi Művelődési Társaság, a Kéknefelejcs Néptáncgyűttes, a Négyfalusi Trió, a Barcasági Kézműves Egyesület, az Erdélyi Hagyományok Háza és a Guzsalys Alapítvány.

*

A 2025-ös év munkája rendkívül szerteágazó és színes volt – talán az eddigiek közül is az egyik leggazdagabb évet zárjuk, amelynek végén eljött a pihenés és a feltöltődés ideje is. A Barcasági Csángó Alapítvány minden támogatójának, partnerének és résztvevőjének áldott, békés ünnepeket, valamint egyetértésben és egészségben gazdag új esztendőzt kíván!

Szeretetteljes, eredményekben és sikerekben gazdag, áldott új esztendőzt kíván a Hétfalu szerkesztősége!